
Tryambakeshvarashivaradhana Varnanam Rishi Gautama

ఋషిగౌతమేన త్ర్యంబకేశ్వరశివారాధనవర్ణనమ్

Document Information

Text title : Tryambakeshvarashivaradhana Varnanam by Gautama Rishi

File name : tryambakeshvarashivArAdhanavarNanamRRiShigautamakRRitam.itx

Category : shiva, shivarahasya

Location : doc_shiva

Proofread by : Ruma Dewan

Description/comments : shrIshivarahasyam | bhargAkhyah panchamAMshaH | adhyAyaH 21||

Latest update : June 18, 2023

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

June 18, 2023

sanskritdocuments.org

ఋషిగౌతమేన త్ర్యంబుకేశ్వరశివారాధనవర్ణనమ్

ఈశ్వరః -

శ్రృణు దేవి పురా విప్రో గౌతమో నామ శాఙ్కరః ।

మమ భక్తవరోఽత్యస్తం సదా మల్లెగ్గపూజకః ॥ ౧౬ ॥

అహల్యాం తాం పురా త్యక్త్వా సుత్రామ్నా చ ప్రధర్షితామ్ ।

తద్వియోగేన దుఃఖార్తః శప్తాస్ తాం సుప్రియాం ప్రియామ్ ॥ ౧౭ ॥

శివక్షేత్రాణి పుణ్యాని భ్రమంస్తద్దుఃఖకర్షితః ।

కోకాముఖం చ కేదారమోఙ్కారామరకణ్ణకమ్ ॥ ౧౮ ॥

కురుక్షేత్రం ప్రభాసం చ పుష్కరం విరజం తథా ।

కాలజ్జరం చ బదరీం గయాం చైవ ప్రయాగకమ్ ॥ ౧౯ ॥

హరిద్వారమయోధ్యాం చ పుణ్యం పిణ్డారకం తథా ।

శ్రీగంగాసాగరం దేవి హలసంకం మహేశ్వరి ॥ ౨౦ ॥

తత్రత్యపుణ్యతీర్థేషు పూజ్య లింగాని భక్తీతః ।

వారాణసీమపి ప్రాప్య తత్ర నో నష్టాకిల్బిషః ॥ ౨౧ ॥

శ్రీవిశ్వనాథం తుష్టావ స్నాత్వా చ మణికర్ణికామ్ ।

బిల్వపత్త్రైః సమభ్యర్చ్య స్నాప్య గంగామ్భసా శివమ్ ॥ ౨౨ ॥

గౌతమః -

రత్నే శ వీరేశ త్రిలోచనేశ కేదారసఙ్గేశ సుమధ్యమేశ ।

శ్రీకృత్తివానేశ్వర శూలటంక శ్రీవృద్ధకాలేశ్వర మంగళేశ ॥ ౨౩ ॥

మాణీశ్వరేశానకభారభూత కపర్ణిశమ్భో హరిన్నాదేశ ।

క్షేమేశ్వరేశాన సుమంగళేశ వ్యాసేశ దక్షేశ్వర ధైవికేశ ॥ ౨౪ ॥

సర్వేశ విశ్వేశ్వరా పాహి దీనం మాం గౌతమం దుఃఖశతాభివిప్లమ్ ॥ ౨౫ ॥

ఆతామ్రారుణత్యజ్జటోరుపటలీలీలావిహాఙ్గాయితా

గంగావ్యోమపథప్రచారనికరైవైస్తరాం సంస్తుతా ।
స్వాత్మాద్ధత్యపతద్భుజగ్గుకుహరే నానావరద్రావిణీ
జహ్నోర్వజ్ఞసదఃప్రచారశమనీ తాన్ నాగరప్లావనీ ॥ ౨౬ ॥

—
ఈశ్వరః -

ఇత్థం స గౌతమో దేవి మాం విశ్వేశం ప్రణమ్య చ ।
మయా చాజ్ఞాపితో విప్ర త్ర్యమ్భకం గచ్ఛ సువ్రత ॥ ౨౭ ॥
తత్ర గోదావరీస్నానం సింహాయుక్తం బృహస్పతౌ ।
అశ్వమేధశతాత్పృణ్యం ప్రాప్స్యసేఽతి మదర్చనాత్ ॥ ౨౮ ॥
మత్తో విశ్వేశ్వరాద్గౌరి లభానుజ్ఞః స గౌతమః ।
త్రియమ్భకం గిరిం ప్రపయ త్ర్యమ్భకేశం సమర్చయన్ ॥ ౨౯ ॥
బిల్వపత్రైర్మహాదేవి మాం తదా లింగరూపిణమ్ ।
భస్మోద్ధూలితసర్వాఙ్గో రుద్రాక్షకృతభూషణః ॥ ౩౦ ॥
పఞ్చాగ్నిమధ్యనిరతః సంసారాద్విరతస్తదా ।
మాం ధ్యాయన్రవిబిమ్బస్థం త్ర్యమ్భకేశం స భక్తితః ॥ ౩౧ ॥
స్వమానసవరోద్బోధం దశశ్లోకైరుదాహరత్ ॥ ౩౨ ॥

—
గౌతమః -

రే రే మానస ముఞ్చ తౌల్యమనిశం నశ్యత్సు విత్తాదిషు
తన్నైసర్గికమధ్యమీషు పదయోః ప్రేతేశసంహస్త్రిణః ।
కామాసుక్షపణైకదీక్షితలలాటేక్షే కురుష్వాస్తి
చేద్భిరాసేచన కే జటేస్తుశకలే శమ్భోర్ధలే చాసితే ॥ ౩౩ ॥
కిం యజ్ఞేన బహుజ్ఞకర్తృసులభేనాయాసవిత్తాదిభిః
సాధ్యేనేప్పితభోగదాననిపుణేనాజ్ఞాననాశ్యేన చ ।
శమ్భోస్త్రాణ్ణవసున్దరం పదయుగం భక్త్యాభిగచ్ఛేత
సకృన్నుక్తిః స్యాత్సుఖిరూపిణీ తదవరం సర్వం సుఖం మానస ॥ ౩౪ ॥
చేతః సంస్పృతితోలమానవశుచం తత్రాపి సంసార్యసి
శమ్భోః పాదసరోరుహం సదనమస్త్యస్తి స్వసా భక్తికా ।

శ్రద్ధా తే గృహిణీ స పూజనవిధిః పుత్రోఽస్త సుభ్రాతృతా
 శాన్త్యక్రోధదయాశమాదిషు సుఖం భుజ్జ్వాక్షయం శాశ్వతమ్ || 3౫||

శాత్యేయర్ష్యామదలోభమోహకరణైః కిం వాఽధికార్హైర్నైః
 కిం దరిః స్వసుఖైకసాధనతయా శుశ్రూషమాణ్ణైః పతీన్ |
 ఛాయామాత్రఫలైరగారవలయైః కిం భూరుహోపేక్షయా
 సర్వం భ్రాన్తివిజృంభితం హృదయ మే ముక్త్యా శివం భావయ || 3౬||

విత్తం రిక్తజనైకదుర్లభతమం కృచ్ఛేణ లబ్ధం యది
 భోక్తుం న ప్రసురేష దుర్గుణగణైరాలిప్యతే కేవలమ్ |
 మృత్యావాపతతి క్షణాదవిదితం తద్వంశజర్జీయతే
 కి తేనాస్తి భజస్వ శమ్భుచరణావిష్టార్థదానే చణౌ || 3౭||

చేతస్త్వం కురు చిన్తనం త్యజ శుచం సామూరికీం కిం తయా
 బ్రాహ్మణ్యేన సహ స్థితస్య తవ యత్ సాధ్యం తదేవాచర |
 యత్తత్వార్థనిబోధనం శ్రుతిగీరాం తాసామనుష్ఠానతః
 సాఫలోద్వయమమీశ్వరార్పణధియా నిఃసంకతామావహ || 3౮||

చేతస్త్వం సకలప్రమాణపదవీదూరేఽల్పసారే పునః
 సంసారే రమసే త్వదేకవిదితం సారం సమాలమ్బ్య వై |
 ఏతాదృగ్దృశి శమ్భుమేవ మజనే తత్రైవ రాగో భవేత్
 సౌవర్ణద్వ్యణుకేన తోషమయతః ప్రాప్తః సుమేరుర్యది || 3౯||

చేతో యత్పరిచిన్యతే చ భవతా తవ పౌరుషం చేద్బలం
 విఘ్నస్తత్ర కియాంస్తథాప్యధిగతం కిం వా సుఖైకోత్తరమ్ |
 యత్సాధ్యం శ్రుతిచోదితం వ్యవసితం నిత్యశతద్యక్షతం (?) (నిత్యేష విహ్యక్షతం)
 తద్ధేతౌ యది యత్నమద్య కురుషే తచ్ఛాలాఘనీయం భవేత్ || ౪౦||

బోధాదిత్యకరప్రసారవిరహోదమ్మానరాగచ్ఛదై సచ్ఛాయాం
 విషయాఖ్యకన్దజనితాం ప్రేమామ్బుపురార్ధితామ్ |
 స్వస్థిత్యా మృతిదాయినీమపి ఫలమ్రాన్త్యాజ్ఞసమ్మానితాం
 ఆశాఖ్యాం విషవల్లరీం త్యజ మనః తన్నుక్తిబీజం తవ || ౪౧||

రే రే మానసరాజహంస నితరాం శమోఘః పదాభేస్తతే
 భక్త్యా చఙ్ఘుపుటేన సాధువిలసన్ముక్తావలీ గృహ్యతామ్ |
 తేన త్వం భవితా జరాదిరహితో రోగాదిహీనః సుఖం

గచ్ఛోడ్డీయ దివానిశం ద్విజకులైర్జుష్టం మహేశాలయమ్ ॥ ౪౨॥

—
సూతః -

స ఇత్థం చేతసోద్బోధం కృత్వా పల్లకనన్దనః ।

గౌతమః పూజయామాస బిత్వైరోదావరీజలైః ॥ ౪౩॥

తతః కాలేన మహతా తద్దృష్టిపథమాగతః ॥ ౪౪॥

రైక్కాద్వైర్మునిభిర్వృతః స భగవానారుహ్య సచ్ఛాక్కరం

హిక్కారోగగణాన్వితాన్తకహరస్తత్రాయయా గౌతమమ్ ।

దృష్ట్వా సాధు సుధార్ద్రయా కరుణయా పశ్యంస్తదీయం

వపురభస్మాక్షాదిసమన్వితం చ తపసా కార్ష్యం గతః శక్కురః ॥ ౪౫॥

ఈశ్వరః -

దృష్ట్వా మామమ్బికాయుక్తం నీలకణ్ఠం త్రిశూలినమ్ ।

సస్తప్తావాష్టమూర్తిం మాం గౌతమో హృష్టధీస్తదా ॥ ౪౬॥

—
గౌతమః -

కరధృతమృగబాలం భక్తివత్తానుకూలం శ్రితజనసురసాలం హస్తవర్యైకశూలమ్ ।

గలలనదహిమాలం నేత్రసంశోభిభాలం శ్రితసురతరుమూలం తం భజే కాలకాలమ్ ॥ ౪౭॥

శ్రేయాంసి సన్దిశతి పాపమపాకరోతి బుద్ధిం ప్రసాదయతి సౌఖ్యతతిం తనోతి ।

దుఃఖం వినాశయతి శక్కురపాదపద్మసమ్పూజనం జనమిమం సఫలీకరోతి ॥ ౪౮॥

వినిహతనరసింహ చర్మచేలాజకపాలోద్ధృత విష్ణురక్తపానలోల ।

ధృతచన్ద్రకలానలాక్షిఫాల కృతహాలాహల పానతో గలేన్ద్రనీల ॥ ౪౯॥

కురజ్జేల్లాసత్పాణి పద్మామలాఙ్మురద్భోగిమాలావృతాశాదిచేల ।

మహాశూలహస్తాఖిలాణ్డాదిలోల బలాక్ష్మప్రస్వాభ్యఙ్గబాలైకపాల ॥ ౫౦॥

॥ ఇతి శివరహస్యాన్తర్గతే శివగౌరీసంవాదే ఋషిగౌతమేన త్ర్యమృతేశ్వరశివారాధనమ్ ॥

- ॥ శ్రీశివరహస్యమ్ । భర్గాఖ్యః పంచమాంశః । అధ్యాయః ౨౦॥

- .. shrIshivarahasyam . bhargAkhyah panchamAMshaH . adhyayaH 21..

Notes:

Shiva narrates to Gauri, the story of Rishi Gautam, who worshipped Him at several Shiva Kshetra-s including some of the Jyotirlingas in order to find relief from the distress that he underwent after cursing his wife Ahalya. At Varanasi, where he worshipped Vishwanatha, Shiva advised him to go to Tryambakeshwara and worship Him at Tryambaka Giri. Rishi Gautama follows Shiva's advise and does the needful.

The shloka numbers are maintained per the source text.

Proofread by Ruma Dewan

——
Tryambakeshvarashivaradhana Varnanam Rishi Gautama

pdf was typeset on June 18, 2023

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

